

Міська програма «Молодь Запоріжжя на 2025-2027 роки»

Загальні положення Програми

У місті Запоріжжі станом на 01.11.2024 проживає більше 200000 молодих людей, з них 47922 молодь із числа внутрішньо-переміщених осіб.

Станом на зараз молодь Запоріжжя стикається з багатьма викликами через війну та складну економічну ситуацію. Місто перебуває на прифронтовій території, що призводить до відтоку молоді через постійні обстріли, соціальну ізоляцію та обмежені можливості для професійного зростання. За останні 5 років молодь Запоріжжя стикалась з глобальними проблемами: COVID-19 створив велику диспропорцію знань в галузі освіти, вимушено ввівши онлайн-навчання, часта загроза обстрілів продовжує руйнувати освітній процес в закладах вищої освіти. Через відсутність соціалізації, нестача якої почалася ще з 2020 року, молодь не має можливості долучатися до громадських заходів та залишатися активними, що через час призводить до бажання покинути місто та спробувати побудувати особисте життя та кар'єру в містах, де менше проблемних чинників.

З 2022 року місто Запоріжжя стало постійним домом для молоді із числа внутрішньо-переміщених осіб, які стикаються з обмеженими можливостями для інтеграції в соціальне життя міста. Внутрішньо переміщені особи складають 24 % молоді Запоріжжя. Це свідчить про те, що місто не лише забезпечує безпечне середовище для молоді з різних регіонів, але й стає важливим центром для формування нових соціальних зв'язків та культурних спільнот.

Міська програма «Молодь Запоріжжя на 2025-2027 роки» (далі –Програма) базується на необхідності формування та реалізації молодіжної політики в м. Запоріжжя та надання молодим людям можливостей для успішної соціалізації, реалізації їхнього потенціалу та підвищення їхньої спроможності бути самостійними.

Програма розроблена відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР (зі змінами), Закону України «Про основні засади молодіжної політики» від 27.04.2021 № 1414-ІХ (зі змінами), Закону України «Про волонтерську діяльність» від 19.04.2011 № 3236-VI (зі змінами), Указу Президента України «Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року» від 12.03.2021 № 94/2021 (зі змінами), Указу Президента «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» від 18.05.2019 № 286/2019 (зі змінами), постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України»

на 2021-2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України» від 02.06.2021 № 579 (зі змінами).

Склад проблеми, шляхи і способи її розв'язання Програми

Протягом вересня-жовтня 2024 року на цифровій платформі U-Report Україна проводилося опитування серед молоді «Потреби молоді Запорізької області». Участь в опитуванні взяли 882 молоді людини із них 30 % чоловіки і 70 % жінки.

Результати дослідження показали, що 52 % опитаних респондентів мають думки стосовно переїзду зі свого населеного пункту, що показує загальний настрій серед молоді щодо бажання знайти можливості для самореалізації деінде окрім Запоріжжя, а також 26% не визначились з бажанням переїзду, що вказує на невпевненість у можливості власного розвитку в Запоріжжі. Відтік молоді з міста Запоріжжя є критичною проблемою через низку факторів, таких як відсутність перспективних робочих місць, недостатній розвиток освітніх і культурних ініціатив, а також складні соціально-економічні та безпекові умови.

За результатами дослідження 46 % молоді вважають пріоритетом гідне працевлаштування, що підкреслює важливість економічної інтеграції та створення робочих місць. Молодь натрапляє на фінансові труднощі через наслідки війни, що призводить до високого рівня безробіття та обмежених можливостей, змушуючи шукати кращі перспективи поза містом і створюючи ризик втрати потенціалу для розвитку м. Запоріжжя.

Сьогодні молодь м. Запоріжжя стикається з серйозними викликами на шляху до отримання власного житла. Більшість молодих громадян в зв'язку з не вигідними умовами іпотечного кредиту, які пропонують банківські установи, за високими процентними ставками по кредитах, зниженням кредитоспроможності в умовах падіння їхніх доходів, не мають економічної можливості без бюджетної підтримки придбати житло.

Воєнні дії та стихійні лиха призвели до того, що багато молодих людей в Запоріжжі зазнали соціальної ізоляції, втратили зв'язки з однолітками, втрачають віру у власні можливості та зменшують свою активність у громадському житті. Ця ізоляція негативно впливає на їхній емоційний стан, а також на здатність брати участь у відбудові та розвитку міста.

В восени 2024 року в рамках проєкту «Діалоги перемоги 2024», який реалізовувався громадською організацією «Молодіжна платформа» та міською молодіжною радою при Запорізькій міській раді за підтримки Програми розвитку ООН та фінансування Міністерства закордонних справ Данії проводилося опитуванням молоді Запоріжжя. Участь в опитуванні взяли 235 респондентів, із них 65 чоловіки і 170 жінки.

Результати дослідження показали, що 37,41 % молоді міста бажає брати участь у діяльності міста шляхом формальних інструментів таких як молодіжна рада, громадські слухання, розробка та реалізація стратегій розвитку громади.

Ще 23,56 % молоді виявили бажання бути залученими до діяльності міста, шляхом розробки та реалізації молодіжних проєктів, ініціатив та заходів, 9,7 % опитаної молоді хочуть мати представництво в органах місцевої влади натомість лише 5,56 % молоді повідомило про відсутність бажання брати участь житті громади. Результати опитування свідчать про високий рівень зацікавленості місцевої молоді у залученні до життя міста та розв'язання проблем місцевого значення.

Інструменти участі молоді у вирішенні проблем міста не забезпечують достатнього рівня залученості. Це зумовлено низьким рівнем поінформованості молоді про доступні механізми вирішення питань. Крім того, молодь має низьку мотивацію брати участь у вирішенні проблем, оскільки вважає ці інструменти неефективними та не вірить у можливість реальних змін.

Мала частка молоді Запоріжжя є лідерами спільнот та долучена до впровадження змін у місті. Це зумовлено низьким рівнем лідерських навичок серед молоді, що заважає створенню спільнот та молодіжних громадських організацій, які впроваджуватимуть зміни.

Молодіжне лідерство є важливою частиною розвитку міста, адже саме молодь є рушійною силою змін і прогресу. Лідери серед молодих людей мають здатність не лише впливати на процеси в громаді, але й пропонувати нові рішення для соціальних, економічних та культурних викликів. Проте, основними проблемами молодіжного лідерства є обмежений доступ до ресурсів та можливостей для розвитку лідерських навичок, відсутність системи регулярних обмінів, а також низький рівень розуміння процесів роботи органах місцевого самоврядування.

Відсутність розуміння інклюзії та низький рівень культури створення безбар'єрного простору є серйозною проблемою. Інклюзія означає доступність і прийняття всіх людей у суспільстві, незалежно від їх можливостей, статі та гендерної ідентичності. Це стосується не тільки фізичних бар'єрів, але й соціальних та інформаційних. Для розв'язання проблем необхідне підвищення обізнаності й активне впровадження інклюзивних підходів у ветеранській політиці, людей з обмеженими можливостями та інших категорій населення. Необхідно сформувати у молоді культуру інклюзивності, де кожна людина, незалежно від своїх фізичних, психічних, гендерних, соціальних чи економічних особливостей має рівні можливості для розвитку, навчання та активної участі в суспільному житті. Створити умови для формування толерантного та усвідомленого ставлення до людей з інвалідністю та інших вразливих груп населення.

Волонтерство серед молоді Запоріжжя є ключовим елементом соціального розвитку регіону. Молодь відіграє важливу роль у створенні позитивних змін, спрямованих на розв'язання соціальних проблем та розвиток громадянського суспільства. Активна участь учнівських, студентських самоврядувань та інших молодіжних об'єднань у волонтерських ініціативах дозволяє молодим людям не

лише допомагати своїй громаді, але й розвивати свої лідерські та професійні навички. Проте, розвиток волонтерства у Запоріжжі стикається з низкою викликів, серед яких відсутність підтримки з боку бізнесу, недостатня міжнародна співпраця та обмежені можливості фінансування. Багато молодих людей не знають, як долучитися до волонтерських ініціатив, або не мають достатньо інформації про те, як їхня участь може вплинути на розвиток громади.

Війна викликає у молоді травми та психологічні проблеми. Своєчасна підтримка може допомогти уникнути довгострокових наслідків. Також, багатьом молодим людям, що втратили соціальні зв'язки внаслідок війни, важливо забезпечити можливості для взаємодії, побудови нових відносин та участі в громадському житті.

Молодь Запоріжжя стикається з прямою загрозою через регулярні обстріли. Постійні повітряні тривоги, вибухи та необхідність перебувати в укриттях посилюють стрес і страх за власне життя та безпеку близьких.

Тривале знаходження в стресовому стані може впливати на загальне погіршення психоемоційного стану та викликати тривожність, безсоння, розвиток або загострення психічних розладів або посттравматичного стресового розладу.

В м. Запоріжжі зараз мешкає 47992 молоді із числа внутрішньо-переміщених осіб. Інтеграція цієї групи в соціально-економічні процеси є критично важливою для стабільного розвитку громади. Активна участь молоді із числа внутрішньо-переміщених осіб в культурних та суспільних подіях сприятиме їхньому швидшому адаптуванню, побудові нових соціальних зв'язків та включенню в економічну діяльність міста. Це не лише полегшить їхнє особисте життя, але й зміцнить економічну та соціальну структуру м. Запоріжжя.

На сьогодні в м. Запоріжжі спостерігається зниження зацікавленості молоді до наукової діяльності, а багато молодих людей не мають достатньої інформації про наявні наукові можливості та програми. Для покращення ситуації доцільно проводити наукові лекції та публічні виступи молодих учених, науковців і дослідників, організовувати STEAM-ярмарки, наукові дебати та тематичні дискусії для молоді. Крім того, залучення молоді до спільних наукових проєктів із закладами вищої освіти м. Запоріжжя допоможе зацікавити її науковою діяльністю, підвищити обізнаність про наукові можливості та стимулювати активну участь у дослідницьких ініціативах.

У місті спостерігається ще недостатньо розвинена практика регулярного спілкування та обміну досвідом між ветеранами та молоддю: молодь має обмежене уявлення про досвід та громадську активність ветеранів, а ветерани не завжди мають можливості для регулярного спілкування з молодим поколінням. Недостатньо популяризовані ветеранські бізнеси та ініціативи, і молодь потребує платформ для обміну досвідом та навчання від ветеранів.

Для покращення ситуації доцільно організовувати зустрічі ветеранів з молоддю у форматі живої бібліотеки, відкритих діалогів та лекцій, а також ознайомчі тури ветеранськими бізнесами та громадськими проєктами. Додатково спільні волонтерські ініціативи та медіапроекти сприятимуть розвитку культури взаємопідтримки, емпатії та активної громадської позиції серед молоді.

Мета Програми

Метою програми є забезпечення умов для всебічного розвитку молоді, її соціальної активності, професійної самореалізації, підтримки молодіжних ініціатив, сприяння зайнятості молоді, а також розвитку молодіжних центрів і простору для молоді в місті, налагодити комунікацію з молоддю та на основі потреб створити умови для самореалізації та розвитку молоді та підвищити рівень залученості молоді до прийняття важливих рішень для міста.

Завдання та заходи Програми

Основним завданням Програми є:

розвиток професійних навичок та компетенцій молоді та сприяння їх зайнятості (зустрічі учнів та студентів із представниками різних професій; екскурсії на підприємства та установи, які демонструють практичну сторону різних професій; стажування молоді в місцевих малих та середніх бізнесах);

інформування молоді Запоріжжя про можливості доступного житла (круглі столи щодо шляхів розв'язання проблем соціального житла молоді між представниками молоді та місцевої влади та забудовниками міста; презентаційні заходи наявних форматів купівлі доступного житла для молоді; просвітницькі заходи для молоді на тему безпечної та комфортної оренди житла (юридична обізнаність, фінансова грамотність, базовий курс «дорослого життя»); адвокаційні кампанії щодо створення доступного соціального житла в місті м. Запоріжжі).

створення умов для інтеграції молоді в активне громадське та культурне життя міста (реновація доступних і безпечних просторів для молоді та громадських просторів; проведення інформаційної кампанії для інформування молоді про наявні можливості неформальної освіти; організація регулярних зустрічей, воркшопів чи семінарів для обміну знаннями та навичками; проведення стажувань, практичних тренінгів та майстер-класів у співпраці з підприємствами та місцевим організаціями; організація навчальних та просвітницьких обмінів; залучення молоді до освітніх та соціальних ініціатив через проведення тематичних заходів та активностей; організація культурних подій в різних районах міста);

залучення молоді до участі в управлінні містом та прийнятті рішень (створення інформаційних точок з механізмами залучення молоді до розв'язання проблем міста у місцях скупчення молоді; проведення воркшопів та

тренінгів з урбаністики; підтримка у створенні нових молодіжних консультативно-дорадчих органів, молодіжних громадських об'єднань, учнівських та студентських самоврядувань, молодіжного активу трудових колективів; стажування молоді в органах місцевого самоврядування);

розвиток лідерських якостей у молоді для створення спільнот, які ініціюватимуть зміни в місті (проведення тренінгів з проєктного менеджменту; допомога в формуванні нових спільнот; підтримка молодіжних ініціатив, направлених на залучення молоді до розв'язання проблем міського значення);

забезпечення обізнаності молоді в сфері інклюзії та підтримки молоді з особливими потребами (проведення навчальних курсів, семінарів та воркшопів спрямованих на пояснення основних принципів інклюзії; поширення соціальної реклами, відеороликів, інфографіки та інших матеріалів, що популяризують ідею інклюзії та пояснюють, як підтримувати людей з особливими потребами; співпраця з неурядовими організаціями, що працюють у сфері інклюзії з метою розробки спільних проєктів);

підвищення соціальної активності та волонтерства (створення просвітницьких програм, які інформують молодь про можливості волонтерства; співпраця з молодіжними лідерами та спеціалістами у сфері волонтерства; запровадження системи стимулів для підвищення мотивації волонтерів та розвитку волонтерських навичок; забезпечення різноманітності форм участі в волонтерській діяльності (часткова/онлайн/короткострокова форма залучення, тощо); підтримка малих волонтерських об'єднань; запровадження механізмів фінансової підтримки для нових і поточних волонтерських ініціатив; допомога в розбудові партнерських мереж між волонтерськими організаціями та бізнесом; налагодження співпраці з бізнесом, державними установами та громадськими організаціями для підтримки волонтерських ініціатив через спільні проєкти; встановлення зв'язків із міжнародними волонтерськими організаціями для обміну досвідом, спільних проєктів та залучення іноземних волонтерів до місцевих ініціатив);

сприяння збереженню та покращенню ментального здоров'я молоді (проведення тренінгів та семінарів, які популяризують психологічну допомогу та дозволяють молоді, що пережила або переживає складні життєві ситуації, отримати безкоштовні консультації та експертну допомогу від досвідчених фахівців; курси та тренінги зі стрес-менеджменту, емоційного інтелекту та самоусвідомлення в закладах середньої освіти та закладах вищої освіти м. Запоріжжя; майстер-класи, арттерапія та культурні події, де молодь зможе самовиражатись і знайти підтримку через творчість, знаходячись у компанії однодумців; впровадження заходів та програм, які сприяють фізичному здоров'ю; проведення індивідуальних зустрічей з психологом та психологічні групи підтримки);

інтеграція молоді з числа внутрішньо переміщених осіб у соціальне та економічне життя міста (проведення семінарів, воркшопів та неформальних

зустрічей для обміну досвідом та пропрацювання власних проблем та потреб з молодими людьми, які перебували у схожих ситуаціях та фахівцями; культурні та спортивні заходи; інтеграція молоді із числа внутрішньо-переміщених осіб в суспільне життя міста; налагодження співпраці з бізнесом для створення програм стажувань та працевлаштування для молоді із числа внутрішньо переміщених осіб; проведення адвокаційних кампаній стосовно потреб молоді із числа внутрішньо переміщених осіб);

підтримка молодіжної наукової активності та популяризація науки серед молоді (проведення наукових лекцій та публічних виступів молодих учених, науковців, дослідників; проведення STEAM-ярмарків, наукових дебатів або тематичних дискусій для молоді; залучення молоді до спільних наукових проєктів з закладами вищої освіти м. Запоріжжя);

формування культури взаємопідтримки між молоддю та ветеранами(-ками) через ознайомлення з їхнім досвідом і громадською активністю (проведення зустрічей ветеранів(-ок) з молоддю у форматі живої бібліотеки, відкритих діалогів та мотивуючих лекцій; ознайомлення молоді з ветеранськими бізнесами м. Запоріжжя, їхньою підприємницькою, громадською та благодійною діяльністю, а також із досвідом адаптації ветеранів після служби через спілкування, тематичні екскурсії та зустрічі у форматі відкритого діалогу; проведення творчих майстерень; реалізація спільних волонтерських та громадських проєктів для молоді та ветеранів(-ок); розробка медіапроєктів та інформаційних кампаній, які висвітлюють ветеранські ініціативи, бізнеси та соціальні досягнення).

Перелік заходів і завдань наведено в додатку 1.

Шляхи реалізації Програми

1. Здійснити комплекс заходів, спрямованих на реалізацію молодіжної політики в місті Запоріжжі;

2. Залучити до співпраці молодіжні громадські організації, органи учнівського та студентського самоврядування, молодіжний актив трудових колективів, благодійні, громадські та міжнародні організації, діяльність яких спрямована на підтримку молоді.

Очікувані результати, ефективність Програми

Виконання Програми сприятиме:

створенню сприятливих умов для соціального становлення і розвитку молоді міста Запоріжжя;

зменшенню рівня безробіття серед молоді;

зниженню рівня міграції молоді до інших міст у пошуках доступного житла;

підвищенню рівня патріотичної свідомості, інтелектуального та творчого розвитку молоді;

вихованню нових поколінь лідерів, які здатні ініціювати та реалізовувати проєкти для покращення соціально-економічного середовища міста;

заснуванню нових молодіжних організацій та ініціативних груп, які активно працюють над вирішенням місцевих проблем та сприяють розвитку міської громади;

створенню сприятливих умов для формування свідомого ставлення молоді до збереження власного здоров'я, переваг здорового способу життя;

підвищенню громадської активності молоді, формуванню активної життєвої позиції молодих громадян міста;

збільшенню кількості молоді, яка займається волонтерською діяльністю;

покращенню психологічного стану молодих людей;

зниженню рівня соціальної ізоляції та депресії серед молоді із числа внутрішньопереміщених осіб;

залученню молоді до науково-пізнавальних активностей та подій;

підвищенню рівня обізнаності молоді про досвід ветеранів(-ок);

Очікувані результати Програми наведено в додатку 3.

Орієнтовані обсяги та джерела фінансування Програми

Фінансування визначених у Програмі заходів здійснюється за рахунок власних ресурсів бюджету Запорізької міської територіальної громади та визначається щороку з урахуванням його можливостей, а також інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

Головним розпорядником коштів бюджету Запорізької міської територіальної громади є департамент спорту, сім'ї та молоді Запорізької міської ради.

Орієнтовні обсяги та джерела фінансування наведено в додатку 2.

Координація та контроль за ходом виконання Програми

Забезпечення координації та контролю за ходом виконання Програми, цільовим та ефективним використанням коштів покладається на Департамент спорту, сім'ї та молоді Запорізької міської ради.

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів, передбачених в бюджеті міської територіальної громади.

Головний розпорядник коштів забезпечує виконання запланованих Програмою завдань та заходів для досягнення очікуваних показників, проводить аналіз і комплексну оцінку результатів виконання завдань та заходів Програми, цільового використання коштів і готує проміжні та щорічні звіти про хід виконання Програми.

Додаток 1
до Міської програми «Молодь
Запоріжжя на 2025-2027 роки»

Завдання і заходи
з виконання Міської програми «Молодь Запоріжжя на 2025-2027 роки»
(найменування міської цільової програми)

Найменування завдання	Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів, виконавці	Джерела фінансування	Прогнозні обсяги, тис.грн.			
				Всього	За роками		
					2025	2026	2027
1	2	3	4	5	6	7	8
Завдання 1							
Створення сприятливих умов для соціального становлення і розвитку молоді міста Запоріжжя	- розвиток професійних навичок та компетенцій молоді та сприяння їх зайнятості; - інформування молоді Запоріжжя про можливості доступного житла; - створення умов для інтеграції молоді в активне громадське та культурне життя міста; - розвиток лідерських якостей у молоді для створення спільнот, які ініціюватимуть зміни в місті; - залучення молоді до участі в управлінні містом та прийнятті рішень;	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, Комунальна установа «Запорізький міський молодіжний центр» Запорізької міської ради	Бюджет міської територіальної громади	10058,416	3046,799	3348,432	3663,185

Продовження додатку 1

1	2	3	4	5	6	7	8
	- забезпечення обізнаності молоді в сфері інклюзії та підтримки молоді з особливими потребами; - підвищення соціальної активності та волонтерства; - сприяння збереженню та покращенню ментального здоров'я молоді; - інтеграція молоді з числа внутрішньопереміщених осіб у соціальне та економічне життя міста; - підтримка молодіжної наукової активності та популяризації науки серед молоді; - формування культури взаємопідтримки між молоддю та ветеранами через ознайомлення з їхнім досвідом і громадською активністю.						
Разом за завданням 1				10058,416	3046,799	3348,432	3663,185
Разом за програмою				10058,416	3046,799	3348,432	3663,185

Секретар міської ради

Регіна ХАРЧЕНКО

Додаток 2
до Міської програми «Молодь
Запоріжжя на 2025-2027 роки»

Орієнтовні обсяги та джерела фінансування
Міської програми «Молодь Запоріжжя на 2025-2027 роки»
(найменування міської цільової програми)

	Обсяги фінансових ресурсів, всього	За роками виконання		
		2025	2026	2027
Бюджет міської територіальної громади	10058,416	3046,799	3348,432	3663,185
Державний бюджет	0	0	0	0
Обласний бюджет (інша субвенція)	0	0	0	0
Інші джерела*	0	0	0	0
Усього	10058,416	3046,799	3348,432	3663,185

*Інші джерела можуть включати гранти, власні кошти, залучені кредити, інші джерела, не заборонені чинним законодавством

Секретар міської ради

Регіна ХАРЧЕНКО

Додаток 3
до Міської програми «Молодь
Запоріжжя на 2025-2027 роки»

Очікувані результати
виконання Міської програми «Молодь Запоріжжя на 2025-2027 роки»
(найменування міської цільової програми)

№	Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	Головний розпорядник бюджетних коштів	Значення показників			
					Всього	У тому числі за роками		
						2025	2026	2027
1	Створення сприятливих умов для соціального становлення і розвитку молоді міста Запоріжжя	Кількість заходів	Одиниця	Департамент спорту, сім'ї та молоді міської ради, Комунальна установа «Запорізький міський молодіжний центр» Запорізької міської ради	108	36	36	36
		Кількість учасників заходів	Особа		37265	12395	12375	12495

Секретар міської ради

Регіна ХАРЧЕНКО